

СЕКЦІЯ І

НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Владислава Аккурт

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

Норяк Тетяна

здобувач вищої освіти 1 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ЛІТЕРАТУРНИЙ СТИЛЬ АВТОРА ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ключові слова: художній переклад, першотвір, текст перекладу, авторський стиль.

Переклад художньої літератури має свої особливості, головною з яких можна вважати те, що він має відносну самостійність відповідно до оригіналу. При перекладі художнього тексту перекладач має велику свободу дій, невластиву в роботі з текстами інших жанрів. Таким чином, перекладач такого твору стає ніби співавтором цього тексту, йому необхідно передати насиченість змісту, емоційність й експресивність оригіналу та докласти зусиль у наближенні впливу тексту перекладу на читачів до впливу оригіналу на вихідну аудиторію. Однак саме поняття «хорошого перекладу» складно позначити досить чітко, оскільки будь-яка оцінка в даному випадку буде суб'єктивною.

Проте, можна впевнено говорити, що *хороший переклад* сприймається читачем не як переклад, а майже як текст на рідній мові. Таким чином, основним завданням художнього перекладу буде породження твору, здатного до художньо-естетичного впливу. І хоча переклад стає невід'ємною частиною іншої літератури, текст оригіналу все ж залишається в рамках тієї культури, мовою якої воно було написано, і володіє певним стилем. Відмінності культур часто стають на шляху перекладача для досягнення бажаного результату, тому що часто елементи однієї культури не володіють ніякими близькими аналогами в культурі мови перекладу. І все ж, головним критерієм оцінки художнього перекладу є не тільки наближеність до тексту, а й збереження стилю твору й індивідуальності автора [6, с.44].

Академік В. В. Виноградов під індивідуальним стилем письменника має на увазі систему індивідуально-естетичного використання, властивих

даному періоду розвитку художньої літератури затрат художньо-словесного вираження, а також систему естетично-творчого підбору, осмислення і розташування різних мовних елементів [7, с.167]. Цей стиль ще можна визначити як спосіб організації словесного матеріалу, який, відображаючи авторське художнє бачення, створює новий образ світу.

На думку К. О. Гудій перекладач повинен відмовитися від своєї творчої індивідуальності або зовсім її не мати, повністю «розчинитися» в оригіналі [4, с. 83]. Але якщо перекладач не володіє художньою мовою в повній мірі, то текст, написаний ним, не буде художнім, а тому, читач у цьому випадку не зможе розгледіти обличчя автора, і текст стане безликим.

В цьому випадку, як зазначає М. К. Гарбовський, виникає протиріччя: з одного боку, аби здійснити художній переклад, перекладач сам повинен володіти літературним талантом, усім набором виразних засобів, тобто, бути письменником. З іншого боку, щоб бути письменником, необхідно мати своє естетичне бачення світу, свою манеру письма, свій стиль, що можуть не збігатися з авторськими. У цьому випадку процес перекладу ризикує перетворитися на своєрідне літературне редагування, в якому індивідуальність автора стирається, переклад стає автопортретом перекладача, а всі перекладені ним письменники починають «говорити» його голосом [3, с.79].

Будь-який процес перекладу художнього твору проходить безліч етапів, характер яких залежить від індивідуальності перекладача та специфіки перекладного твору. При перекладі, перекладач постійно оцінює важливість кожного елемента тексту, що забезпечує побудову правильного висловлювання з боку граматики й семантики. Вибір найбільш вдалого варіанту становить важливу частину творчого акту перекладу.

У процесі перекладу важливо зберегти художньо-естетичну своєрідність оригіналу, яка проявляється в різних формах і обумовлена не тільки індивідуальним стилем автора, а й соціальними, культурними факторами [1, с.7].

Для того, щоб зберегти художню своєрідність тексту оригіналу, необхідно враховувати й тенденції перекладацької діяльності. Згідно до цього А. В. Федоров виділяє три настанови перекладача: настанова на рідну мову, збереження чужомовності в мові і згладжувальний переклад [2, с.37].

Настанова на рідну мову має місце, коли перекладач уникає будь-якої чужорідності, замінюючи незнайомі поняття настільки ж специфічними засобами забарвлення мови перекладу.

З іншого боку, він має право передати чужі образи такими, які вони є в мові оригіналу, тим самим підкреслюючи його чужорідність. У цьому випадку перекладача часто спіткають засудження в псуванні мови перекладу.

Третя тенденція являє собою щось середнє між попередніми двома – це згладжувальний переклад. Цей метод не має на увазі збереження національно-мовних і предметних особливостей оригіналу. Окрім того, використовується нейтральна мова.

Федоров вважає, що застосування кожної з перерахованих настанов може бути доречним і недоречним [2, с.47]. Перекладач повинен сам визначити для себе якою установкою скористатися, виходячи із специфіки тексту оригіналу.

«Між текстом першотвору і текстом перекладу, – зауважує В. Коптілов, – свідомість перекладача буде «проміжною інстанцією», що є наслідком аналізу першого тексту і водночас робочим кресленням для спорудження другого». Ця «проміжна інстанція» – схема семантико-стилістичної структури тексту, «яка «оперує не окремими словами, фразами, фонемами чи синтаксичними одиницями, а явищами іншого порядку» [5, с. 117].

Отже, художній переклад – це особливий напрямок перекладацької діяльності, що представляє собою письмовий переклад художніх творів з однієї мови на іншу. Основною складністю цього виду перекладу є не передача сенсу, а передача унікального авторського стилю твору, багатства мовних засобів, його естетики, характеру і настрою, атмосфери, закладених у тексті.

Література (References)

1. Bezborodov, A.V. (1992). *Funktionalnoye sootvetstviye yazykovykh sposobov esteticheskogo vozdeystviya v originale i perevode khudozhestvennogo teksta* [The functional correspondence of the linguistic methods of aesthetic impact in the original and translation of a literary text]. Moscow [in Russian].
2. Fedorov, A.V. (2006). *O khudozhestvennom perevode* [About the literary translation]. St. Petersburg.: Filologicheskiiy fakultet SPbGU [in Russian].
3. Garbovskiy, N.K. (2004). *Teoriya perevoda* [Translation Theory]. Moscow: Izd-vo MGU [in Russian].
4. Gudiy, K. A. (2012). Ot originala k perevodu: problema vzaimodeystviya avtora i perevodchika [From the original to translation: the problem of the interaction of the author and translator]. *Filologiya i lingvistika v sovremennom obshchestve – Philology and linguistics in modern society*. (pp. 99-103). Moscow: Vash poligraficheskiiy partner [in Russian].
5. Koptilov, V.V. (1972). *Pershotvir i pereklad* [Primordial and translation]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
6. Solodub, YU.P. (2005). *Teoriya i praktika khudozhestvennogo perevoda* [Theory and practice of literary translation]. Moscow: Izdatel'skiy tsentr «Akademiya» [in Russian].
7. Vinogradov, V.S. (1978). *Leksicheskiye voprosy perevoda khudozhestvennoy prozy* [Lexical issues of fiction's translation]. Moscow: Izdatelstvo Moskovskogo universiteta [in Russian].

Ван Ляньцэнь

*кандидат педагогических наук, доцент, Юго-Западный университет
Чунцин, КНР*

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕВОДА ТОПОНИМОВ НА КИТАЙСКИЙ ЯЗЫК

Ключевые слова: перевод, топонимы, русский язык, китайский язык.

В связи с широко распространенным обменом информацией иностранные названия чрезвычайно важны для общения и взаимопонимания людей. Они становятся опорой в межъязыковой коммуникации. Топонимы